

88

**Elevating
Impact**

www.theiia.org

Iga-aastane sertifikaadi uuendamise poliitika

Nõuded sertifitseerimise programmidele

The Institute of
Internal Auditors
Global

Sisukord

1.	Sissejuhatus.....	2
2.	Iga-aastased uuendamise nõuded.....	2
2.1.	Iga-aastane nõutav CPE tundide arv.....	2
2.2.	Eetikaalane täiendõpe	3
2.3.	Vastavus standarditele.....	3
2.4.	Vastavus eetikakoodeksile.....	3
2.5.	CPE nõuete täitmisest vabastamine	3
3.	Iga-aastane uuendamise periood.....	3
4.	Sobivad CPE tegevused	4
4.1.	Koolitusprogrammid	4
4.1.1.	CPE tundide mõõtmine.....	4
4.1.2.	Koolitusvaldkonnad	4
4.2.	Teised sobivad tegevused	5
4.2.1.	Eksami sooritamine	5
4.2.2.	Publikatsioonide avaldamine või kaastöö publikatsioonidele.....	5
4.2.3.	Publikatsioonide tõlkimine.....	6
4.2.4.	Suuliste ettekannete tegemine	6
4.2.5.	Vabatahtlik töö eksperdina	7
4.2.6.	Välise kvaliteedihindamiste läbiviimine.....	7
5.	Iga-aastane sertifikaadi uuendamise protsess	7
5.1.	Iga-aastane sertifikaadi uuendamise tasu.....	8
5.2.	Iga-aastane sertifikaadi uuendamise tähtaeg.....	8
5.3.	Sertifikaadi uuendamata jätmine	8
5.4.	Nõutava CPE tundide mahu mittetäitmine	8
5.5.	CPE Audit.....	8
6.	CPE tõendusmaterjalide säilitamine.....	9

1. Sissejuhatus

Ärimaailm seisab silmitsi pidevate muutustega ja uute riskidega, mis mõjutavad siseaudiitorite kooskõla oma organisatsioonide vajadustega. Seetõttu peavad ka audiitorite teadmised ja oskused pidevalt arenema, et pakkuda professionaalseid kutsealaseid kindlustandvaid ja nõuandvaid teenuseid. Rahvusvahelised siseauditeerimise kutsetegevuse standardid (edaspidi standardid) nõuavad, et siseaudiitorid täiendaksid oma teadmisi, oskusi ja muid kompetentse ametialaselt pidevalt arenedes. See nõue aitab kaasa, et siseaudiitorid on areneval ja dünaamilisel siseauditeerimise kutsealal püsivalt pädevad.

Audiitorid, kes on Rahvusvahelise Siseaudiitorite Instituudi (edaspidi IIA) kaudu omandanud kutsealase sertifikaadi (edaspidi sertifitseeritud isikud), on kohustatud tegelema pideva enesetäiendamisega. Käesolev dokument sisaldab pideva enesetäiendamise (edaspidi CPE) nõudeid järgmistele IIA sertifikaatidele ning määratleb nende iga-aastase uuendamise protsessi sertifitseeritud isikutele, kes soovivad hoida oma sertifikaati kehtivana:

- Sertifitseeritud siseaudiitor (*Certified Internal Auditor*)[®] (CIA[®]).
- Riskijuhtimise sertifikaat (*Certification in Risk Management Assurance*)[®] (CRMA[®]).
- Kontrollide enesehindamise sertifikaat (*Certification in Control Self-Assessment*)[®] (CCSA[®]).
- Avaliku sektori sertifitseeritud siseaudiitor (*Certified Government Auditing Professional*)[®] (CGAP[®]).
- Finantsteenuste sertifitseeritud audiitor (*Certified Financial Services Auditor*)[®] (CFSA[®]).
- Siseauditi juhtimise pädevus (*Qualification in Internal Audit Leadership*)[®] (QIAL[®]).

2. Iga-aastased uuendamise nõuded

IIA nõuab sertifitseeritud isikutelt iga-aastaselt isiklikku tõendamist, et nad on täitnud käesolevas dokumendis sätestatud CPE nõuded. Iga-aastased uuendamise nõuded erinevad olenevalt isiku staatusest ehk kas isik on *praktiseeriv* (tegeleb aktiivselt siseauditeerimise või sellega seotud tegevustega), *mittepraktiseeriv* (ei tegele aktiivselt siseauditeerimise või sellega seotud tegevustega) või *pensionil* (ei kuulu enam tööjõu hulka). Selleks, et muuta isiku staatuseks *pensionil*, peab sertifikaat olema eelnevalt staatuses *aktiivne*. Pensionil isikud on vabastatud kõikidest uuendamise kohustustest seni, kuni nad on pensionil. Pensionile jäämisest on isik kohustatud teatama IIA-le kutsetunnistuse taotlejate haldussüsteemis CCMS, esitades süsteemis vastava staatuse muutmise vormi: <https://ccms.theiia.org>. Sertifitseeritud isikutel, kes jäävad pensionile rohkem kui kaheks aastaks, tuleb oma CIA või CRMA sertifikaadi *aktiivne* staatuse taastamiseks uuesti sertifikaat taotleda.

Nii praktiseerivad kui mittepraktiseerivad sertifitseeritud isikud peavad IIA sertifikaadi *aktiivse* staatuse säilitamiseks:

- Läbima ja kinnitama iga-aastase nõutava CPE tundide arvu (nõutav tundide arv oleneb isiku sertifikaadist ja sellest, kas isik on praktiseeriv või mittepraktiseeriv).
- Kinnitama, et on läbinud kalendriaastas vähemalt 2 CPE tunni ulatuses eetikaalast täiendõpet.
- Kinnitama vastavust standarditele.
- Järgima IIA eetikakoodeksit ning kinnitama sellele vastavust.

Üksikasjalikku teavet kõigi nende nõuete kohta, samuti nõuetest vabastamise erijuhtumid, leiate allpool olevatest alapeatükkidest.

2.1. Iga-aastane nõutav CPE tundide arv

Kalendriaastas nõutav CPE tundide arv oleneb isiku sertifikaadist ja sellest, kas sertifitseeritud isik on praktiseeriv või mittepraktiseeriv. Nõutud CPE tundide arvud on esitatud allolevas tabelis.

Uuendamise staatus	Kirjeldus	Aastas nõutavad CPE tunnid CIA sertifikaadiga	Aastas nõutavad CPE tunnid CCSA, CGAP, CFSA, CRMA, QIAL sertifikaadiga
Praktiseeriv	Tegeleb aktiivselt siseauditeerimise või sellega seotud tegevustega	40	20
Mittepraktiseeriv	Pole pensionil, kuid ei tegele aktiivselt siseauditeerimise või sellega seotud tegevustega	20	10

Isikud, kellel on mitu sertifikaati, võivad CCSA, CGAP, CFSA, CRMA ja QIAL sertifikaadi jaoks teenitud CPE tunde arvestada ka CIA sertifikaadi jaoks nõutavate CPE tundide hulka. Seega, kui praktiseerival isikul on nii CIA kui CRMA sertifikaat ja ta on läbinud 40 tundi täiendõpet siseauditi ja riskijuhtimise valdkonnas, võib ta neid tunde kasutada nii CIA kui CRMA sertifikaadi CPE tundide nõude täitmiseks.

Rohkem teavet koolitusprogrammide kriteeriumide, CPE tundide mõõtmise, sobivate õppekavade ja muude tegevuste kohta, mille kaudu sertifitseeritud isikud saavad CPE tunde koguda, on toodud peatükis "Sobivad CPE tegevused".

2.2. Eetikaalane täiendõpe

Sertifitseeritud isikud peavad iga-aastaselt läbima 2 CPE tunni ulatuses eetikaalast täiendõpet. Eetikaalase täiendõppe CPE tunnid võib arvestada isiku kalendriaasta CPE tundide kogusumma hulka. IIA ei näe ette kindlaid nõudeid, kus tuleb täiendõpe läbida. Oluline on meeles pidada, et täiendõppe peab läbima iga-aastaselt sertifikaadi uuendamise perioodi jooksul.

2.3. Vastavus standarditele

IIA Kutsealase Sertifitseerimise Nõukogu (PCB) nõuab, et sertifitseeritud isikud tunnustavad ja mõistavad rahvusvaheliste kutsetegevuse raampõhimõtete (IPPF) kohustuslike juhiseid, sh rahvusvahelisi kutsetegevuse standardeid. IIA julgustab sertifitseeritud isikuid võimalusel osalema standarditega seotud koolitustel. Miinimumnõudena peavad sertifitseeritud isikud iga-aastaselt standardid üle vaatama, määrama kindlaks, kas nad pakuvad siseauditi teenuseid vastavalt standarditele ning raporteerima IIA-le enda vastavust või mittevastavust standarditele. (Mittevastavus standarditele ei muuda isiku staatust mitteaktiivseks ega too kaasa muud negatiivset mõju isiku sertifitseerimise staatusele.)

2.4. Vastavus eetikakoodeksile

Sertifitseeritud isikud peavad järgima IIA eetikakoodeksit ja teatama kõikidest endaga seotud süüdimõistvatest kohtuotsustest. Nad peavad igal aastal kinnitama järgmist:

- Ma olen järginud IIA eetikakoodeksit.
- Ma ei ole kahjustanud IIA mainet ega muul viisil diskrediteerinud organisatsiooni.
- Ma olen läbinud nõutud 2 CPE tundi eetikaalast täiendõpet.
- Ma kinnitan, et mind ei ole eelmise aruandeperioodi jooksul kriminaalkorras süüdi mõistetud. (Sertifitseeritud isikud on kohustatud esitama üksikasjad kriminaalkorras süüdimõistva kohtuotsuse kohta, mis neil on alates eelmisest aruandeperioodist.)

2.5. CPE nõuete täitmisest vabastamine

PCB võib asjakohase taotluse esitamisel anda sertifitseeritud isikutele CPE nõuete täitmisest osalise või täieliku vabastuse, kui selleks on olemas põhjendatud alus, nagu näiteks ajateenistuses viibimine või raskused isiklikus elus. Tõendusmaterjal tuleb esitada enne taotluse läbivaatamist. Erandit taotlevad isikud peavad esitama juhtumi kirjelduse oma CCMS konto kaudu enne iga-aastase sertifikaadi uuendamise tähtaja saabumist.

3. Iga-aastane uuendamise periood

Uuendamise periood algab igal aastal 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril. Sertifikaat tuleb uuendada CCMS-i kaudu iga aasta 31. detsembriks.

Uute sertifitseeritud isikute puhul algab esimene uuendamise periood sertifitseerimise kuupäevast ja lõpeb järgmise aasta 31. detsembril. (Näiteks isik, kes saab uue sertifikaadi 20. veebruaril 2022, võib hakata koguma CPE tunde 2022. aastal, kuid ei pea neid esitama enne 31. detsembril 2023.)

4. Sobivad CPE tegevused

IIA eeldab, et sertifitseeritud isikud järgivad rangelt kutsealaseid standardeid, valides CPE nõuete täitmiseks kvaliteetseid koolitusprogramme. Sertifitseeritud isiku kohustus on tagada, et tema CPE tunnid vastaksid PCB poolt kehtestatud juhistele.

4.1. Koolitusprogrammid

Üks kõige levinumaid viise sertifitseeritud isikul CPE tundide täitmiseks on asjakohase koolitusprogrammi läbimine. Selliste programmide läbimisega võivad sertifitseeritud isikud koguda kõik aastast nõutavad CPE tunnid. Koolitusprogrammide kõrge kvaliteedi tavamiseks on PCB kehtestanud omapoolsed kriteeriumid. Koolitusprogramm loetakse PCB poolt CPE tundide jaoks sobivaks, kui see vastab kõigile allolevatele kriteeriumidele:

- Tegemist on ametliku koolitusprogrammiga, mis edendab otseselt sertifitseeritud isiku erialast pädevust.
- Selgelt on määratletud programmi eesmärgid, millega täpsustatakse teadmiste taset, mille osalejad peaksid omandama või millega täpsustatakse pädevuse taset, mida demonstreerida programmi läbimisel.
- Selgelt on määratletud eeltingimused haridusele või kogemusele, kui need on vastava programmi puhul asjakohased.
- Programmi on välja töötanud isikud, kes on kvalifitseeritud asjaomases valdkonnas ja on pädevad teiste isikute juhendamises.
- Programmi sisu on ajakohane.
- Programmi läbimise või programmis osalemise kohta väljastatakse tõend, kus on välja toodud teenitud CPE tundide arv (nt tunnistus).

PCB aktsepteerib järgmisi kutsealaseid õppe- ja arenguprogramme juhul, kui need vastavad ülalnimetatud kriteeriumidele:

- Seminarid ja konverentsid, mida pakuvad riiklikud või kohalikud auditeerimis- või finantsarvestuse organisatsioonid.
- Tehnilised koolitused riiklike või kohalike auditeerimis- või finantsarvestuse organisatsioonide ja nende allüksuste koosolekutel (nt koolitus IIA allüksuse koosoleku raames).
- Ametlikud asutusesisesed koolitusprogrammid, mis vastavad ülalnimetatud koolitusprogrammi nõuetele.
- Teiste kutseorganisatsioonide või ühingute pakutavad asjakohased tegevusvaldkonnaga seotud koolitusprogrammid.
- Läbitud kõrgkooli- või ülikoolikursused (sõltumata sellest, kas nende eest antakse ainepunkte).
- Siseauditeerimisega seotud ametlikud kaugõppe ja iseseisva õppe programmid, mis vastavad koolitusprogrammi kriteeriumitele, sh sisaldavad tõendusmaterjali programmi läbimise kohta.

4.1.1. CPE tundide mõõtmine

CPE programmis osalemise ajaks arvestatakse programmi sisulise osa aega selliselt, et üks 50-minutiline koolituse osa on võrdne 1 CPE tunniga. Kui programm on lühem kui 50 minutit, võivad osalejad teenida ja raporteerida CPE tunde 10- või 25-minutilise sammuga. CPE tegevustes, mille üksikute osade kestus on vähem kui 50 minutit, võib osad summeerida üheks programmiks. Näiteks viie 25-minutilise koolitusprogrammi üksikud osad on summeeritult kokku 125 minutit ning arvestatakse 2,5 CPE tunnina.

4.1.2. Koolitusvaldkonnad

Sertifitseeritud isikud peaksid täiendkoolituseks valima CPE koolitusprogramme, mis vastavad eeltoodud kriteeriumidele ja selliseid õppekavasid, mis on seotud sertifitseeritud isiku sertifikaadiga hõlmatud valdkondadega.

Üldiselt sobivad valdkonnad, mis on vastava sertifikaadi eksami õppekavas. Sertifitseeritud isikutele soovitatakse eelistada allolevates eksamite õppekavades toodud valdkondi, et määratleda need teemad, milles nad võiksid täiendõpet läbida:

Sertifikaat	Eksami õppekava
CIA	https://www.theiia.org/en/certifications/cia/exam-prep-resources/exam-syllabus/
CRMA	https://www.theiia.org/en/certifications/crma/exam-preparation-resources/exam-syllabus/

4.2. Teised sobivad tegevused

Lisaks ametlikele koolitusprogrammidele, võivad sertifitseeritud isikud koguda CPE tunde ka muude asjakohaste tegevustega¹, sealhulgas:

- Eksami sooritamine.
- Publikatsioonide avaldamine või kaastöö publikatsioonidele.
- Publikatsioonide tõlkimine.
- Suuliste ettekannete tegemine.
- Vabatahtlik töö eksperdina.
- Välise kvaliteedihindamise läbiviimine.

Detailne ülevaade, kui palju CPE tunde vastava tegevuse eest võib teenida, on toodud allolevates alapeatükkides.

4.2.1. Eksami sooritamine

Muude eksamite sooritamine (ei ole seotud IIA sertifikaatidega)	
Finantsarvestuse või audiitorieksami osa (nt CPA või CA eksam sooritamise eest arvestatavad CPE tunnid)	10
Eksami sooritamise aastal arvestatav maksimaalne CPE tundide arv	40

4.2.2. Publikatsioonide avaldamine või kaastöö publikatsioonidele

Sertifitseeritud isikud, kes avaldavad või teevad kaastööd publikatsioonidele, võivad selle töö eest teenida CPE tunde, kui avaldatud tööd puudutavad asjakohaseid kutsetunnistuse valdkondi, nagu näiteks üldised siseauditi kutseala teadmised või isiku spetsialiseerumisvaldkonna töö metoodika. CPE tundide teenimise ja esitamise seisukohalt on publikatsioonid jaotatud nelja erinevasse kategooriasse. Iga kategooria osas on seatud limiidid, kui palju CPE tunde on lubatud vastava kategooria osas aruandes esitada ning samuti on limiidid publikatsioonide eest aruandes esitatavale CPE tundide kogusummale.

Publikatsioonide kategooriad	Kategooria kohta lubatud maksimaalne CPE tundide arv	
	CIA	CCSA, CGAP, CFSA, CRMA, QIAL

¹ Käesolevas dokumendis nimetatud tegevused loetakse sobivaks, kui sertifitseeritud isik esitab tõendusmaterjali tegevuse toimumise kohta, toob välja teenitud CPE tunnid ja põhjendab, kuidas tegevus edendab tema kutsealast pädevust. Sertifitseeritud isiku kohustus on tõendada, et konkreetne tegevus on sobiv ja vastab PCB kehtestatud kriteeriumitele.

1. Raamatute kirjutamine või kaastöö (1 CPE tund 200 sõna kohta)	25	10
2. Uurimistöode, artiklite või blogipostituste kirjutamine või kaastöö (1 CPE tund 200 sõna kohta)	15	6
3. IIA sertifikaatide eksamiküsimuste koostamine (1 CPE tund ühe aktsepteeritud eksamiküsimuse kohta)	20	10
Publikatsioonide avaldamise või kaastöö eest lubatud maksimaalne CPE tundide arv	25	10

4.2.3. Publikatsioonide tõlkimine

Publikatsioonide tõlked peavad olema seotud asjakohaste kutsetunnistuse valdkondadega, nagu näiteks üldised siseauditi kutseala teadmised või isiku spetsialiseerumisvaldkonna töö meetodika. Artiklite või raamatute tõlked, mis ei ole otseselt seotud siseauditi valdkonnaga, sobivad juhul, kui sertifitseeritud isik näitab, et see tegevus on edendanud tema asjatundlikkust auditeerimise valdkonnas. CPE tundide teenimise ja esitamise seisukohalt on tõlketööd jaotatud kahte erinevasse kategooriasse. Iga kategooria osas on seatud limiidid, kui palju CPE tunde on lubatud vastava kategooria osas esitada ning samuti on limiidid tõlketööde eest esitatavatele CPE tundide kogusummale.

Tõlketööde kategooriad	Kategooria kohta lubatud maksimaalne CPE tundide arv	
	CIA	CCSA, CGAP, CFSA, CRMA, QIAL
1. Raamatute tõlkimine (1 CPE tund 200 sõna kohta)	25	10
2. IIA suuniste tõlkimine (nt praktilised juhised, GTAG-id jne), samuti uurimistöode, artiklite ja blogipostituste tõlkimine (1 CPE tund 200 sõna kohta)	15	6
Publikatsioonide tõlkimise eest lubatud maksimaalne CPE tundide arv	25	10

4.2.4. Suuliste ettekannete tegemine

Sertifitseeritud isikud, kes teevad suuliseid ettekandeid (nt seminaridel, konverentsidel või asutusesisestel koolitustel), võivad selle eest teenida CPE tunde, kui nende ettekanded puudutavad asjakohaseid kutsetunnistuse valdkondi, nagu näiteks üldised siseauditi kutseala teadmised või isiku spetsialiseerumisvaldkonna töö meetodika. Sertifitseeritud isikud teenivad 1 CPE tunni 50-minutilise ettekande eest, millele lisandub aeg ettekande ettevalmistamise eest ettekande kolmekordse kestuse ulatuses. Näiteks tehes 50-minutilise ettekande, teenib sertifitseeritud isik 4 CPE tundi (1 CPE tund ettekande tegemise eest ja 3 CPE tundi ettevalmistuse eest). Sama materjali järgmiste ettekannete eest võib arvestada ainult ettekande kestuse aega.

Esmane ettekanne ja kordusettekanne	Kategooria kohta lubatud maksimaalne CPE tundide arv	
	CIA	CCSA, CGAP, CFSA, CRMA, QIAL
Esmane ettekanne (CPE tunde arvestatakse ettekande tegemise aja ning ettekande ettevalmistuse aja eest)	25	10

Sama materjali järgmised ettekanded (CPE tunde arvestatakse ainult ettekande tegemise aja eest)	5	2
Suuliste ettekannete tegemise eest lubatud maksimaalne CPE tundide arv	25	10

4.2.5. Vabatahtlik töö eksperdina

Sertifitseeritud isikud võivad teenida CPE tunde vabatahtlikuna tehtud erinevate tööde eest, näiteks töö komiteeliikmena, samuti IIA juhiste väljatöötamise rahvusvahelise kaastöötajana või eksamimaterjalide tõlke kvaliteedi hindajana. CPE tundide teenimise ja aruandluse seisukohalt on vabatahtlikud tööd jaotatud kolme erinevasse kategooriasse. Iga kategooria osas on seatud limiidid, kui palju CPE tunde on lubatud vastava kategooria osas esitada ning samuti on seatud limiidid CPE tundide kogusummale, mida vabatahtliku töö eest saab esitada.

Vabatahtliku töö kategooriad	Kategooria kohta lubatud maksimaalne CPE tundide arv	
	CIA	CCSA, CGAP, CFSA, CRMA, QIAL
1. Vabatahtlik töö ametniku või komitee liikmena IIA-s või muus siseauditeerimisega seotud kutseorganisatsioonis (1 CPE tund ühe 50-minutilise nõuetele vastava tegevuse eest)	15	10
2. IIA juhiste väljatöötamise rahvusvaheline kaastöötaja (5 CPE tundi ühe IPPF rakendussuunise kohta)	10	5
3. Eksamimaterjali tõlke kvaliteedihindamine (1 CPE tund ühe 50-minutilise tööperioodi eest)	20	10
Vabatahtliku töö eest lubatud maksimaalne CPE tundide arv	20	10

4.2.6. Väliste kvaliteedihindamiste läbiviimine

Sertifitseeritud isikud võivad teenida CPE tunde, kui nad osalevad väliste kvaliteedihindamiste läbiviimisel. CPE tunde arvestatakse ainult kohapealsete toimingute eest; CPE tunde ei arvestata ettevalmistavate toimingute või aruande koostamise eest. Iga hindamise kategooria osas on seatud limiidid, kui palju CPE tunde on lubatud vastava kategooria osas esitada ning samuti on seatud limiidid CPE tundide kogusummale, mida väliste kvaliteedihindamiste läbiviimise eest saab esitada.

Väliste kvaliteedihindamiste kategooriad	Kategooria kohta lubatud maksimaalne CPE tundide arv	
	CIA	CCSA, CGAP, CFSA, CRMA, QIAL
1. Siseauditi üksuse enesehindamise sõltumatu (väline) kinnitamine (ehk valideerimine), lähtudes Kutsetegevuse Raampõhimõtetest (IPPF)	5	5
2. Ühenädalane väline kvaliteedihindamine	10	5
3. Kahenädalane väline kvaliteedihindamine	20	10
Väliste kvaliteedihindamiste läbiviimiste eest lubatud maksimaalne CPE tundide arv	20	10

5. Iga-aastane sertifikaadi uuendamise protsess

Igal aastal saadab IIA sertifitseeritud isikutele (nii praktiseerivatele kui mittepraktiseerivatele) meeldetuletuse iga-aastase kohustuse kohta uuendada sertifikaat(id). Iga-aastane sertifikaadi uuendamine CCMS-is toimib kui allkirjastatud kinnitus selle kohta, et kõik asjakohased nõuded (kirjeldatud punktis 2) on täidetud.

5.1. Iga-aastane sertifikaadi uuendamise tasu

Iga-aastased sertifikaadi uuendamise tasud erinevad sõltuvalt IIA liikmelisuse staatusest, omistatud sertifikaatidest ja sertifitseeritud isiku asukoha piirkonnast. Kõige täpsem info uuendamise tasu kohta on leitav aadressilt: <https://www.theiia.org/en/certifications/>

5.2. Iga-aastane sertifikaadi uuendamise tähtaeg

Sertifikaat peab olema uuendatud hiljemalt sama aasta 31. detsembriks. IIA väljastab kinnituskirja igale isikule, kes vastab iga-aastase sertifikaadi uuendamise poliitikas esitatud nõuetele.

5.3. Sertifikaadi uuendamata jätmine

Isikutel, kes ei täida oma sertifitseerimise uuendamise nõudeid hiljemalt 31. detsembriks, muutub staatus *aktiivne* automaatselt staatuseks *mitteaktiivne (koos tähtaja pikendamise)* ning neil ei ole enam õigust väita, et nad on sertifitseeritud. Isikutel, kes on staatuses *mitteaktiivne (koos tähtaja pikendamise)* kauem kui 24 kuud, sertifikaat/sertifikaadid tühistatakse.

Sertifikaadi tühistamise korral tuleb sertifikaadi trükitud eksemplar koheselt hävitada. Lisaks ei tohi isikud oma nime järel kasutada sertifikaatide nimetusi (CIA, CRMA jne) ning neil on keelatud ennast sertifitseeritud isikuna esitleda. Sertifikaadi saamiseks peab isik uuesti CIA või CRMA sertifitseerimisprogrammi kandideerima ning täitma kõik programmi nõuded, sealhulgas sooritama uuesti ja edukalt läbima sertifikaadieksami(d). CCSA, CFSA, CGAP ja QIAL on lõpetatud programmid ning neid sertifikaate ei ole võimalik uuesti taotleda pärast nende tühistamist.

5.4. Nõutava CPE tundide mahu mittetäitmine

Sertifitseeritud isikud, kes ei kogu kalendriaastal piisavalt CPE tunde, ei tohi oma sertifikaadi uuendamist lõpuni viia. Sertifikaat tuleb uuendada vaid juhul, kui isik on omandanud nõutaval hulgal CPE tunde.

Kui isik ei kogunud aruandluse perioodil piisavalt CPE tunde ning seetõttu ei olnud võimalik sertifikaati uuendada, võib ta kasutada järgmisel kalendriaastal kogutud tunde, et kompenseerida puuduolevad tunnid. Neid CPE tunde, mida on kasutatud eelmise aasta nõuete täitmiseks, ei ole lubatud arvesse võtta jooksva aasta nõuete täitmiseks. Kui vahetult eelneval aastal on kogutud rohkem CPE tunde, kui uuendamiseks vaja, siis ülejäävaid tunde võib kasutada jooksva aasta puuduolevate tundide kompenseerimiseks. Näiteks, kui praktiseeriv CIA sertifikaadi omanik teenis eelmisel perioodil 60 CPE tundi, siis ta võib kuni 20 CPE tundi kasutada jooksva aasta nõuete täitmiseks.

5.5. CPE audit

IIA (või tema poolt määratud isik) viib igal aastal läbi esitatud CPE aruannete auditeid. Auditisse valitud isikuid teavitatakse e-posti teel ning nad peavad esitama tõendusmaterjalid/dokumendid oma kogutud CPE tundide kohta. Isikul, kes ei esita informatsiooni ettenähtud tähtajaks, tühistatakse sertifikaat automaatselt (vt punktist 5.3 sertifikaadi tühistamisega kaasnevaid asjaolusid).

Kui CPE audit tuvastab, et isik on kogunud ettenähtust vähem CPE tunde, antakse talle võimalus 6 kuu jooksul koguda puuduolevad CPE tunnid ja esitada IIA-le tõendusmaterjalid kogutud tundide kohta. Isikutest, kelle puhul tuvastatakse dokumentide võltsimine või ebaeetiline käitumine, teavitatakse IIA ametialase vastutuse ja eetika komiteed edasiseks menetluseks.

6. CPE tõendusmaterjalide säilitamine

Nagu eelpool öeldud, ei pea iga-aastase sertifikaadi uuendamise käigus esitama tõendusmaterjale (nagu näiteks koolitusel osalemise tunnistus, mille alusel isik on arvestanud teenitud CPE tunnid). Siiski peavad sertifitseeritud isikud säilitama koopiaid kõikidest tõendusmaterjalidest vähemalt kolm aastat ning IIA nõudmisel tuleb dokumendid esitada IIA-le või IIA määratud isikule. Säilitatud tõendusmaterjalid peavad vastavalt vajadusele sisaldama alljärgnevat teavet:

- Programmi nimetus ja/või sisu kirjeldus.
- Osalemise kuupäev(ad).
- Kursuse või programmi toimumise asukoht.
- Korraldav organisatsioon.
- Kursuse või programmi korraldaja poolt arvestatud CPE tundide maht.
- Kiri, sertifikaat või muu kirjalik tõend kursuse läbimise kohta.
- Dokumendid, mis tõendavad publikatsioone, suulisi ettekandeid ning osalemist komiteedes või mujal.

Siseaudiitorite Instituut (IIA) on mittetulunduslik rahvusvaheline kutseühendus, mis teenindab rohkem kui 230 000 ülemaailmset liiget ning mis on tunnustanud rohkem kui 185 000 sertifitseeritud siseaudiitorit (CIA) üle maailma. IIA on asutatud 1941. aastal ning on kogu maailmas tunnustatud kui siseaudiitorite kutseala eestvedaja standardite, sertifikaatide, hariduse, uurimistöö ning tehniliste juhendite alal. Lisainfo saamiseks külastage veebilehte theiia.org.